

जलसंधारणाचा कार्यक्रम अधिक व्यापक
होण्यासाठी पाणलोट विकास चळवळ
कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करणेबाबत.
सन २०१०-११.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक पाविच २०१०/प्र.क्र.४९/जल-८
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : २४ मे, २०१०.

संदर्भ :- शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग

- १) क्रमांक : जलसं-२००८/प्र.क्र.३१/जल-८, दिनांक २५ ऑगस्ट, २००८.
- २) क्रमांक : जलसं-२००८/प्र.क्र.५५/जल-८, दिनांक २७ ऑक्टोबर, २००८.
- ३) क्रमांक : पाविजा-२००९/प्र.क्र.५३/जल-८, दिनांक : १ जानेवारी, २०१०.
- ४) क्रमांक : असक २०१०/प्र.क्र.४३/जल-११, दिनांक २४ मे, २०१०.
- ५) आयुक्त कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्र. मृदस/ पाणविच/ प्रस्ताव/
१०-११/१५१/मृद-१ दिनांक २९ एप्रिल, २०१०.

प्रस्तावना :-

राज्यातील बहुतांशी क्षेत्र कोरडवाहू असून उपलब्ध जलस्रोताचा उपयोग केला तरी देखील ६० टक्के पेक्षा जास्त क्षेत्र कायम स्वरूपी नैसर्गिकरित्या पडणा-या पावसावरच अवलंबून रहाणार आहे. हे लक्षात घेवून पाणलोट क्षेत्रविकासाचा कार्यक्रम गेल्या अनेक वर्षांपासून राज्यात सुरू असून, सुरू केलेले पाणलोट मोठ्या प्रमाणावर अपूर्ण आहेत. हे पाणलोट गतीमान पद्धतीने विकसित करण्याचा धडक कार्यक्रम देखील शासनाने हाती घेतला आहे. महात्मा ज्योतिबा फुले जल व भूमी अभियान प्रामुख्याने लोकसहभागातून राज्यात गेली काही वर्षे सुरू आहे. या व्यतिरिक्त महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत देखील जलसंधारणाच्या कामास फार मोठे महत्व आहे. मृद व जलसंधारण, महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजना, त्या अनुषंगाने संबंधित कार्यक्रमाची जनजागृती मोहिम राबविण्यासाठी नियोजन विभागाच्या दिनांक १४ ऑगस्ट, २००७ अन्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

२. हे सर्व प्रयत्न होत असले तरी देखील राज्यातील पाणलोट विकासाकरीता उपलब्ध असलेल्या क्षेत्राची व्यापकता फार मोठी असल्याने, मृद व जलसंवर्धनाचे उद्दिष्ट सर्वसामान्य जनतेपर्यंत पोहोचविण्यासाठी जलसंधारणाकरीता पाणलोट विकास चळवळ कार्यक्रम राबविण्याचा निर्णय शासनाने संदर्भाधीन १ येथील दिनांक २५ ऑगस्ट २००८ च्या शासन निर्णयाद्वारे घेतला. या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी सन २००८-०९ व सन २००९-२०१० मध्ये संदर्भाधीन दिनांक २५ ऑगस्ट, २००८ व दिनांक : १ जानेवारी, २०१० च्या शासन निर्णयांन्वये करण्यात आली. याच धर्तीवर पाणलोट विकास चळवळ कार्यक्रम सन २०१०-११ मध्ये राबविण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

रोट/एच-१०७६[१५०-५-२०१०]-१

शासन निर्णय :-

जलसंधारणाचा कार्यक्रम अधिक व्यापक करणे, पाणलोट विकास कार्यक्रमाच्या प्रत्येक टप्प्यात लोकसहभाग घेणे, याकरीता विविध स्तरावर सातत्याने प्रसिध्दी देणे, पाणलोट सप्ताह आयोजित करणे इत्यादी माध्यमांद्वारे पाणलोट विकास चळवळ कार्यक्रम सन २०१०-११ मध्ये राबविण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. वरील उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी वृत्तपत्रे, मासिके, आकाशवाणी, दूरदर्शन, जाहिराती इत्यादी विविध माध्यमांद्वारे प्रसिध्दी करणे आणि या विषयाशी निगडीत कार्यशाळा, चर्चासत्रे आयोजित करणे, विविध पाणलोट विषयीच्या स्पर्धा आयोजित करणे, शैक्षणिक उपक्रमांद्वारे प्रचार व प्रसिध्दी करणे, प्रक्षेत्र भेटी, दशोगाथा प्रसिध्दी इत्यादी सर्व माध्यमांद्वारे पाणलोट विकास चळवळ राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. पाणलोट विकास चळवळ कार्यक्रमांतर्गत मे-जून, २०१० मध्ये आयोजित केलेल्या कृषि दिंडी कार्यक्रमाकरीता रुपये ५०.०० लाख (रुपये पन्नास लाख फक्त) इतका निधी मंजूर व वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. कृषि दिंडी कार्यक्रमात पाणलोट विषयाशी निगडीत सर्व केंद्र व राज्य, पुरस्कृत योजनांचा प्रचार व प्रसार विविध माध्यमांद्वारे करण्यात येणार आहे. सदर कार्यक्रमाचे अंमलबजावणीत दिंडी रथाचे आयोजन करणे, माहिती व प्रसार याकरीता फ्लेक्स प्रिंटींग, सजावट, शेतकरी मेळावे चर्चा सत्रे, प्रात्यक्षिके इत्यादी बाबींचा समावेश रहाणार आहे.

३. उपरोक्त रुपये ५०.०० लाख (रुपये पन्नास लाख फक्त) इतका निधी खर्च करण्याकरीता आयुक्त, कृषि महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. या निधीचे आवश्यकतेनुसार संबंधित क्षेत्रीय अधिकार्यांना वितरण करण्यास प्राधिकृत करण्यात येत आहे. कृषि दिंडी संदर्भात माहिती व प्रसिध्दी वृत्तपत्रांद्वारे करण्यासाठी आवश्यक कार्यवाही व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ (महाबीज), अकोला यांचेमार्फत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. याकरीता येणारा सुमारे रुपये १९.८६ लाख हा खर्च करण्याकरीता ही रक्कम व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ (महाबीज) यांना धनादेशाद्वारे उपलब्ध करून देण्यास एक विशेष बाब म्हणून मान्यता देण्यात येत आहे.

४. या शासन निर्णयाद्वारे पाणलोट विकास चळवळ कार्यक्रमांतर्गत सन २०१०-११ मध्ये अर्थसंकल्पित असलेल्या रु. २.०० कोटी तरतूदीपैकी रु. ५०.०० लाख (रुपये पन्नास लाख फक्त) तरतूद वितरीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

सदरहु खर्च लेखाशिर्ष,

"भागणी क्रमांक एल-७, ४४०२- मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च -

१०२ (दोन) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना

१०२ (०१) (०१) पाणलोट विकास चळवळ, प्रसिध्दी व पारितोषिक योजना

(४४०२ २३५१) ५, बक्षिसे

२६, जाहिरात व प्रसिध्दी "

या खाली सन २०१०-११ मध्ये उपलब्ध असलेल्या तरतूदीतून भागविण्यात यावा व त्याच लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

५. वितरीत केलेला निधी मंजूर केलेल्या बाबींवर खर्च होईल याची दक्षता घेण्यात यावी. या कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल शासनास नियमितपणे सादर करण्यात यावा.

६. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या परिपत्रक क्रमांक : अंदाज-२०.१०/प्र.क्र.७१/२०१०/अर्थसंकल्प-३ दिनांक १८ मे, २०१० अन्वये प्रशासकिय विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०१००५२४२००३००००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(रेखा भिडे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपाल यांचे सचिव,

मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव,

मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव,

मा.मंत्री (जलसंधारण), यांचे खाजगी सचिव

मा.राज्यमंत्री, (जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव

सर्व मा.मंत्री, राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

मा.उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषद,

प्रमुख मार्गदर्शक, महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषद,

मुख्य सचिव यांचे सचिव,

सर्व अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालयीन विभाग

सर्व विभागीय आयुक्त,

आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,

व्यवस्थापकिय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ (महाबीज), अकोला.

संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे

मुख्य अभियंता, लघु पाटबंधारे (स्थानिक स्तर), पुणे

संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,

संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,

सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,

संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई./महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिध्दीकरीता)

सर्व जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी,

सर्व सहसंचालक, सामाजिक बनीकरण वृत्ते,
महालेखापाल-१/२, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) (३ प्रती)
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (३ प्रती)
निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई (३ प्रती)
जिल्हा कोषागार अधिकारी, सर्व (३ प्रती)
नियोजन विभाग/वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सर्व उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग
जल-८ (निवड नस्ती), ग्रा.वि.व ज.स.विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
